

FIȘĂ DE COMUNITATE

FRANCEZI

Date generale și istorie socială

Conform datelor oficiale ale Ministerului de Afaceri Externe și al Dezvoltării Internaționale al Republicii Franceze, în România existau la sfârșitul anului 2014-3337 de francezi, cu o creștere de 9% față de anul precedent. Mayrand Benoit, liderul UFE (Uniunea Francezilor în România), vorbește de o comunitate de francezi de 8 000-10 000 de persoane, cu tot cu studenții la medicină, farmacie sau stomatologie din Cluj și București (în jur de 4 000 de studenți). Astfel, Franța se situează în top 5 al țării de origine a străinilor veniți în România.

Deși nu am găsit date oficiale, din discuțiile în perioada cercetării de teren, este posibil că numărul bărbaților francezi veniți în București să fie mai mare decât cel al femeilor. Francezii nu formează o comunitate închegată, așa cum se întâmplă, de exemplu, în cazul chinezilor, ci sunt mai degrabă grupuri și indivizi răspândiți în anumite zone ale Bucureștiului, care lucrează în industrii diverse și care fac parte din diferite grupuri de francezi sau grupuri mixte francezi-români, plus alte naționalități uneori.

După ceea ce am observat pe teren, există 2 valuri de migrație ale francezilor în România. Primul este cel care a avut loc după 1990, imediat după căderea regimului comunist. Unii francezi au venit în interes de afaceri, alții pentru a-și începe o nouă viață aici, în rolul de experți în diverse domenii, care în România abia începeau să se dezvolte. Unii dintre aceștia și-au găsit parteneri de viață români și au format cupluri mixte.

Al doilea val de migrație apare târziu în anii 2000, când situația economică a României se îmbunătățește considerabil și devine o atracție importantă pentru antreprenori și oameni de afaceri. În ultimii ani, vin din ce în ce mai mulți tineri francezi, pasionați de călătorii și dornici de experiențe noi în Estul încă necunoscut pentru ei.

De asemenea, așa cum ne-a spus și un interviuat, în acest moment ar putea fi identificate 3 profiluri în București, pe care le-am observat și noi în cercetarea de teren:

- expații din top managementul unor firme mari sau diplomați, persoane cu vârste peste 35 de ani, cu precădere bărbați, care au venit în România alături de familie, locuiesc în ansambluri rezidențiale de lux și interacționează de cele mai multe ori cu alți francezi. Ei nu știu decât foarte puțin limba română, nu sunt interesați să se adapteze la noul mediu.

La locul de muncă, vorbesc franceza sau engleza, merg în localuri scumpe alături de alți străini, chiar și români, cu aceleași poziții ca și ei. Aceștia nu stau pe termen lung în România, locuiesc în case închiriate și, la finalul a 2-3 ani, se întorc în Franța sau pleacă în alte țări. Conform spuselor intervievaților, soțiile lor nu au un loc de muncă aici, însă se implică în activități culturale sau umanitare.

- expații francezi profesioniști, tehnocrați, care de asemenea au joburi foarte bine plătite, care lucrează în firme franceze cu filiale în România sau companii internaționale, care știu română la nivel începător sau intermediar. Aceștia iau contact cu localnicii, sunt interesați mai mult de experiențe pur românești. Călătoresc prin țară, merg la restaurante cu specific românesc, au cunoștințe de origine română. Aceștia sunt cei care descoperă România din poziția de turist și merg, de obicei, în locuri frecventate de turiști. Nu doresc să rămână pe termen lung în România, însă încearcă să cunoască țara cât mai bine. În categoria francezilor care iau contact cu românii, dar nu stau aici decât pe o perioadă limitată sunt și studenții, veniți cu Erasmus sau la școlile de medicină.
- francezii care, fie ei tineri sau bătrâni, au decis să se mute în România, fie pentru că au găsit oportunități mai bune de muncă în România decât în Franța, fie pentru că ei consideră că au un trai mai bun aici sau pentru că au un partener sau o parteneră de origine română. Aceștia vor să stea pe termen lung în România, se simt că acasă aici. Au mai mulți prieteni români decât francezi, locuiesc în cartiere în care nu există foarte mulți străini și frecventează aceleași locuri ca românii de vârsta lor. Cunosc foarte bine limba română și mersul lucrurilor în România.

- **Factori structurali ai migrației**

Printre factorii declanșatori ai proceselor de migrație identificați de interlocutorii noștri se regăsesc: factori de natură economică (oportunități de business, un nivel de viață mai ridicat), factori de natură socială (experiențe noi într-o țară relativ necunoscută pentru occidentali), dar și factori emoționali, ce țin de viață privată a persoanelor (un partener/o parteneră de origine română). Cei care vin aici din motive economice fie sunt angajați într-o companie mare, multinațională și sunt repartizați sau aleg să vină în România, fie sunt diplomați și sunt repartizați aici, fie aleg România pentru că văd aici un potențial de business.

Factorii economici rămân cei mai importanți. Conform Danei Gruia Dufaut, managing partner Cabinet de Avocat Gruia Dufaut, citat de Agerpress și Realitatea TV, la finalul anului 2013, în România existau peste 7.600 de societăți cu capital francez, iar cele mai mari multinaționale franceze există deja în România: Axa Asigurări, Société Generale, BNP Paribas, GDF Suez, Groupe Carrefour, Credit Agricole, Groupe Auchan, Orange, Renault, Sanofi. Franța ocupă locul 4 în topul investitorilor străini în România, iar Franța este al 3-lea cel mai mare partener comercial al României. Iar în această parte a Europei, România are cea mai mare densitate de investiții franceze.

În anii 1990, cei mai mulți investitori francezi erau interesați de privatizările din România, dar și de deschiderea unei sucursale sau filiale proprii aici, deci atunci a fost momentul când au apărut cele mai multe multinaționale franceze în România, în sectorul bancar, comerț, servicii. Factorii care au atras investitorii străini au fost: mâna de lucru ieftină, deschiderea spre alte zone geografice, alte piețe, apetitul românilor pentru consum și mărimea pieței.

În prezent, zonele de interes pentru francezi în România, fie angajați sau oameni de afaceri sunt energia, agricultura, IT-ul, mediu și turism, servicii.

- **Interacțiunea cu instituțiile publice**

Mai toți francezii cu care am vorbit merg la evenimentele la care sunt invitați de ambasadă, mai ales la petrecerea de 14 iulie, organizată de Ziua Franței. Anul acesta au participat în jur de 2000 de invitați, după spusele intervievaților. Succesul atât de mare al acestui eveniment este făcut posibil și de faptul că statul francez are informații despre toți francezii stabiliți în străinătate, prin intermediul Registrului Francezilor stabiliți în afara Franței. Cei mai mulți dintre francezii cu care am vorbit au asigurări de sănătate oferite de Franța, și nu de statul român, însă, cei care stau de mai mult timp aici sunt integrați în sistemul român de asigurări medicale. Cei cu care am vorbit au menționat că singure probleme legate de birocrație înmatricularea mașinii lor din Franța (fie că a fost vorba de o mașină veche, care nu respectă standardele Euro, fie că a fost o problemă de comunicare la nivel francez-român), așteptarea lungă la Biroul de Imigrație sau lipsa de respect a celor de la ANAF. O altă problemă menționată a fost creșterea bruscă a TVA-ului.

În sfera serviciilor, s-au menționat problemele din anii 90, când lucrătorii români din serviciile românești ofereau tarife diferențiate pentru străini, probleme cu taximetriștii (la nivel de comportament și tarife ilegale exagerate), problemele de infrastructură rutieră și de cale ferată (trafic haotic, aglomerat în București și întârzierea proiectelor de fluidizare a traficului), ritmul lent al funcționării Poștei (despre care spun că e la fel că în Franța), probleme cu plățile serviciilor doar în unele cazuri și o problemă minoră cu un doctor acuzat de incompetență.

Totuși, cei mai mulți dintre intervievați au o părere bună despre sistemul românesc de sănătate (cel de urgențe, care e rapid și gratuit în România, spre deosebire de Franța). În marea lor majoritate, după spusele a doi intervievați, francezii caută pediatri pentru copiii lor și aleg de cele mai multe ori doctori francofoni, care știu limba franceză sau care chiar au studiat în Franța. Însă există și cazuri în care francezii din România, cei care trebuie să meargă des în Franța în interes de serviciu, își fac controalele medicale acolo. Ce le mai place la România în privința administrației este că străzile sunt mult mai sigure decât în Franța, cu polițiști peste tot și mai puține spargerii sau acte violente.

MINORITATEA ÎN OGLINDĂ

Mass-media românească prezintă francezii din România ca un grup de indivizi răsfirați în diverse locuri și industrii din București și din țară. Cele mai multe articole, reportaje sau știri despre francezi vorbesc fie de executivul/managerul francez, bine pregătit, profesionist, venit în România cu un mandat limitat de timp în cadrul unei multinaționale, fie despre antreprenorul francez, curajos, interesat de oportunitățile de business din România, dornic de a-și pune în practică spiritul de antreprenor și creativitatea, într-o țară în plină dezvoltare.

O altă parte a discursului media face referire la opiniile francezilor legate de România: o parte laudă posibilitățile oferite de România, spiritul ospitalier al oamenilor și creativitatea debordantă, iar altă parte deplânge infrastructura din România, fiscalitatea, birocrăția și nepredictibilitatea.

EXPERIENȚA URBANĂ

Cei mai mulți dintre francezi sunt mulțumiți de București, de faptul că nu este un oraș la fel de mare ca Parisul și de faptul că e viu și mai sigur decât orașele din Franța. Însă toți au o părere negativă legată de traficul din București, pentru că e haotic și aglomerat. Imigranții francezi care sunt atașați de Franța și de cultura Franței și rămân între ei preferă să iasă în locuri frecventate de alți expați sau de oameni cu aceeași poziție socială ca și ei: Clubul Diplomatic, Institutul Francez, Cinema Elvira Popescu, evenimente organizate pentru francezi de diverse asociații franceze, librăria franceză Kyralina. O altă parte merg în locurile frecventate în general de turiști: Hanul lui Manuc, Carul cu Bere, Bulevardul Unirii, târguri artisanale și parcuri. Iar tinerii preferă locurile populare printre tinerii bucureșteni: Control, Eden, Shift, Grădina Icoanei, Acuarela.

Francezii din prima categorie menționată la începutul acestui document au contacte punctuale cu românii la locurile de muncă sau în diverse contexte sociale unde trebuie să relateze cu românii. Datorită naturii muncii lor de management, au legături cu expați din diferite țări. Cei din a doua categorie și a treia categorie au relații mai puternice cu românii și la nivel personal și profesional (au colegi români pe aceeași poziție) și chiar și prieteni români, merg în locuri populare printre români și chiar la operă și teatru.

LOCUIRE ȘI STIL DE VIAȚĂ ÎN BUCUREȘTI

În București, cei mai mulți francezi, în special cei tineri sau cei care lucrează în instituțiile franceze prezente în București, locuiesc în centrul capitalei, în jurul Pieței Unirii, Română sau Victoriei. Această zonă include cele mai importante instituții franceze în București: Ambasada Franței, pe strada Biserica Amzei, Institutul Francez, pe stradă Dacia, precum și multe

restaurante cu iz franțuzesc și chiar și o librărie franceză: Librăria Kyralina, restaurantul Ici et La, La Cantine de Nicolai, Le Bistrot Français, Le Fin Palays Royal. O altă parte a francezilor locuiesc în complexuri rezidențiale mai scumpe, de genul Central Park în Ștefan cel Mare, Primăverii sau Cartierul Francez, în nordul capitalei. Cei care vor să rămână definitiv în România stau în locuri diferite, de la Piața Domenii până la Berceni.

Cei mai mulți dintre francezi locuiesc fie cartiere rezidențiale de lux, populare printre expați indiferent de țara și de oamenii bogați din București (cartierul francez, unde locuiesc și angajații francezi de la BRD, complexuri rezidențiale din nordul capitalei sau chiar din zone mai centrale), fie în centrul Bucureștiului (Ștefan cel Mare), în zonele menționate mai sus (Piața Victoriei, Unirii, Romană). Locuiesc în case închiriate, fie în clădiri de lux, fie în clădiri mai vechi, interbelice sau din perioadă comunistă. Sunt însă și francezi care locuiesc în zone mai puțin frecventate de străini (Berceni, Eroii Revoluției). Nu au relații speciale cu vecinii, majoritatea își spun doar Bună ziua sau au probleme tipice (zgomot). O parte au venit aici cu întreaga familie, alții și-au întemeiat aici o familie și și-au făcut prieteni noi. Cei mai mulți își fac cumpărăturile fie din apropierea zonei în care locuiesc (Mega Image), piețe agroalimentare sau în marile lanțuri comerciale (Carrefour, Auchan, Kaufland). Timpul liber și-l petrec în restaurantele mai sus menționate, în parcuri (Herăstrău, Cișmigiu, Icoanei, Unirii) sau la alți prieteni acasă (mai ales în cazul francezilor cu mulți prieteni francezi în România).

EDUCAȚIE, LIMBĂ ȘI PRACTICI CULTURALE

Francezii adulți care vin aici au făcut școala în Franța, în centre universitare precum Paris, Lyon, Strasbourg. Cei care au copii aici îi înscriu la Școala Franceză Anna de Noailles, unde cursurile se țin în limba franceză. Școala este dedicată în principal copiilor expaților, dar și copiilor români din familii înstărite (taxele anuale de școlarizare sunt între 4500-5500 de euro). Dintre elevi, în anul 2011, peste 50% erau francezi, 36% erau români și restul de alte naționalități. Interesant este faptul că acest liceu s-a construit din banii Franței și ai părinților elevilor. Însă, așa cum ne-au spus unii intervievați, copiii care absolvă școala Franceză din București se întorc în Franța pentru studii superioare, pentru a urma cursurile unei facultăți care sigur va fi recunoscută peste tot în Europa.

Există însă și tineri francezi care vin în România pentru a urma Facultatea de Medicină sau de Stomatologie, fie pentru că e mai ieftin ca în Franța, fie că sistemul de admitere e mai permisiv decât acolo. Însă se întorc să profeseze în Franța. De asemenea, există și tineri care vin să facă internship-uri de câteva luni în multinaționale, pentru că statul francez oferă anumite facilități companiilor care oferă astfel de stagii.

Când i-am rugat să compare școala românească cu cea franceză, deși nu știau multe lucruri (pentru că acești intervievați nu aveau copii de vârste școlare), doi ne-au spus că în România

cursurile se încep mai târziu decât în Franța. Unul dintre ei ne-a spus că e mai bine în Franța, pentru că, la vârstele fragede, copiii absorb orice informație, și e bine să fie în școală în acea perioadă. Una dintre persoane ne-a spus că este uimită de faptul că în România profesorii îi sancționează pe elevii care nu fac meditații particulare, ceea ce, în opinia lor, e inadmisibil.

Francezii care stau pe o perioadă determinată de timp în România știu limba română la un nivel începător, conversațional, suficient pentru a se descurca prin oraș zi de zi, pentru a cumpăra lucruri, pentru a comanda ceva, pentru a înțelege prețurile sau pentru a schimba 2-3 cuvinte cu localnicii. Cei care stau pe o perioadă nedeterminată vorbesc limba română foarte bine și au învățat-o fie singuri (prin cursuri online, de la prieteni, cunoscuți, colegi), fie prin cursuri specializate la Institutul Francez, de pildă.

Cei mai mulți dintre ei recunosc că a fi francez în România este un plus, atât la nivel profesional, cât și personal: oamenii îi respectă, îi admiră și îi poziționează de multe ori mai sus decât pe ei înșiși. O parte din intervievați ne-au spus că românii se desconsideră prea tare, deși nu au motive, ei având o părere foarte bună despre români (sunt muncitori, creativi, primitivi).

Ca practici culturale, majoritatea merg la evenimente organizate de principalele instituții franceze din România (Ambasada și Institutul Francez): petreceri, recepții, întâlniri, filme și alte evenimente culturale. Cei mai în vârstă din cei intervievați, implicați în mediul cultural românesc au legături cu Institutul Cerefreea, universități, Camera de Comerț a Franței în România sau implicați activitățile organizațiilor din dedicate expaților francezi (Chambre Française de Commerce et d'Industrie en Roumanie -CCIFER, Regard, din București, Uniunea Francezilor din Străinătate clubul VIE, expaților francezi, cazul tinerilor).

De asemenea, o mare parte din ei au activități tipice de turist și vizitează zonele cheie ale României (litoralul, Delta Dunării, Bucovina, Maramureș, Brașov, Sibiu).

Tinerii revitalizează practici culturale franceze, specifice mai ales persoanelor în vârstă în Franța: jocul de petanque, în Grădina Icoanei sau Tineretului. Pentru acest sport, există în România chiar și o asociație numită Asociația Petanque România, care are chiar și o pagină de Facebook cu peste 1800 de fani. E un joc de băieți, care constă în aruncarea unor bile de metal cât mai aproape de o altă bilă mai mică, pe o suprafață nisipoasă. E originar din sudul Franței, cel puțin așa spun francezii, pentru că jocul e prezent în mai multe țări din bazinul mediteranean. Jocul este un prilej de socializare și de reiterare a spiritului francez.

- **Universul religios**

Universul religios este formalizat, dar deschis și altor naționalități. În cartierul Primăverii, există Biserica Franceză Sacre-Coeur, subordonată parohiei catolice francofone din București. Slujbele au loc într-o biserică care aparține statului francez. A fost cumpărată de statul francez în anii 50,

pentru a o salva de la naționalizare. În trecut, în această clădire activa organizația religioasă Filles de la Charité de Saint-Vincent de Paul, chemate de prințul Vladimir Ghika.

Lângă Biserică, înspre bulevardul Aviatorilor, există și o casă parohială, însă doar preoții români locuiesc acolo. Preotul francez care slujește această comunitate locuiește în Centrul Religios Sfinții Petru și Andrei a Augustinenilor Assumptionisti, dedicat schimburilor religioase între catolici, româno-catolici, ortodocși și alte ramuri creștine și înființat de 2 români, un belgian și un francez.

Majoritatea slujbelor de la Biserica Franceză sunt în limba română, însă există și 2 slujbe săptămânale în limbile franceză și engleză. Comunitatea franceză este destul de mare, de 200-300 de familii conform spuselor preotului, majoritatea dintre ei iau contact cu cadrul religios la evenimente importante (nunți, botezuri, sărbători importante), iar o altă parte, cei care merg la biserică în mod frecvent, ajung acolo de 2-3 ori pe lună. Majoritatea participanților la slujbe sunt mai tineri decât în Franța, peste 30 de ani, cu familii, și vin la biserică și pentru că e un prilej de a sta printre ai lor, de a socializa cu alți francezi. Dintre aceștia, există și un număr mai mic care sunt foarte atașați de biserică, au o relație strânsă cu preotul și participă la întâlniri cu ceilalți membrii ai bisericii. De asemenea, la biserică vin și persoane francofone de alte origini: asiatice, africane. Însă, majoritatea persoanelor intervievate de noi s-au declarat nereligioase sau cel puțin nepracticante.

- **Cultura materială și gastronomie**

Ca obiecte de origine franceză, au fost menționate bilele de petanque, raclette (o mașină de gătit, în care se pune brânză raclette la topit, alături de cartofi. Brânza se râde apoi pe diferite mâncăruri), ilustrații vechi franțuzești, cutii cu motive florale, magneți, vinuri. Însă cei mai mulți vin cu puține lucruri aici (haine) și cumpără restul din București.

Brânza franțuzească este la mare căutare, însă francezii spun că tipurile de brânză găsite la Auchan și Carrefour nu sunt cu adevărat franțuzești, sunt de cea mai proastă calitate (Brie, Comte, Raclette) și foarte puține tipuri. Multe din ele sunt chiar mai scumpe decât în Franța.

MUNCĂ ȘI PROFESIE

Așa cum am menționat mai sus, cei mai mulți sunt absolvenți de școli franceze. Lucrează fie ca antreprenori și oameni de afaceri, fie ca manageri sau profesioniști în multinaționale, fie ca diplomați. Cele mai atractive domenii sunt: IT-ul, domeniul financiar-bănci, servicii, energie, comerț, agricultură, gastronomie.

Aceștia au fost fie trimisi de o companie sau instituție franceză pe o perioadă limitată, fie au ales ei o poziție în România, fie au venit aici și au luat-o de la zero, cu o afacere sau un nou job.

Majoritatea consideră că în România se descurcă mai bine decât în Franța, pentru că acolo, cu un salariu de 1000 de euro nu poți face nimic, pe când aici îți permiți aproape de toate. Cei care au același salariu ca în Franța trăiesc aici în complexuri de lux și au acces la servicii la care acolo nu ar fi avut acces cu același salariu.

Unul dintre intervievați care lucrează în mediul artistic ne-a spus că aici are mai multe oportunități de angajare, pentru că în Franța tinerii au puține punți de lansare și puține oportunități de angajare după școală.

FORME DE SOCIABILITATE ȘI ASOCIATIVITATE

Ca asociații cu specific francez, am menționat deja de Ambasada Republicii Franceze în România, Institutul Francez, Liceul Francez Anna de Noailles, Uniunea Francezilor din Străinătate, Camera Franceză de Comerț și Industrie în România, Uniunea Culturală a Francezilor în România, Asociația Franceză și Francofonă din București, Accueil Français et Francophone de Bucarest, Association Roumaine des Professeurs de Français, Expat United, Fondation Francophonie (revista Regard), L'Organisation internațională de la francophonie (OIF), L'Agence universitaire de la francophonie (AUF). Spre exemplu, multe din ele organizează petreceri chiar și pentru 400 de oameni, activități pentru exparti, de ordin cultural, culinar, turistic sau sportiv, cum e Accueil Français et Francophone de Bucarest, Club VIE (Voluntarie Internațional Enterprise), care organizează petreceri pentru tinerii expați trimis de companiile Franceze în România.

La nivel formal, "liderul" comunității franceze din București și România este Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Franței în România François Saint-Paul, Cavalier al Ordinului Național de Merit și al Legiunii de Onoare, fost ambasador la Zagreb.

La nivel comunitar, francezii păr a nu avea un lider. Îl putem însă aminti pe Michel Kubler, că lider religios pentru comunitatea catolică franceză. Originar din Alsacia, a fost preot și jurnalist în Franța și a venit în România acum 5 ani, pentru a redeschide Casa Sfinții Petru și Andrei, naționalizată de regimul comunist. În prezent, este și preot paroh la Biserica Sacre Coeur, apropiat de enoriașii săi, dornic de a rămâne în contact cu ei, de a-i vizita și de a-i îndruma. E o persoană energică, optimistă, foarte deschisă și prietenoasă. E un preot destul de atipic, care în timpul slujbei gesticulează mult, zâmbește și face comparații atipice între enoriași și iubitorii de fotbal. Organizează deseori întâlniri cu enoriașii și cu alte persoane din sferă religioasă și colaborează cu instituții culturale românești.

- **Forme de antreprenariat etno-cultural**

Ca forme de antreprenariat etno-cultural, o amintim pe Sidonie Mezaize, o franțuzoaică care a venit în București în anul 2009, împreună cu iubitul ei care primise o slujbă la Ambasada

Franței. Ea a deschis singura librărie franceză din București-librăria Kyralina, de pe strada George Enescu, nr. 8. Librăria a fost deschisă cu ajutorul unei burse acordate de Franța tinerilor librari.

Din spusele vânzătoarei de la librărie, Sidonie este traducătoare și cunoaște foarte bine limba română, traduce și cărți în această limbă. A numit librăria Kyralina după personajul lui Panait Istrati, pentru că îi place foarte mult acest scriitor.

Librăria e foarte populară printre francezi și români francofoni. Cumpărătorii francezi vin în fiecare zi, mai ales cei care caută cărți pentru copii sau cei interesați de științele socio-umane. Librăria e și un loc de întâlnire între cele 2 culturi, căci se organizează serate, lansări de carte sau pur și simplu pentru că francezii cu copii vin în camera dedicată cărții pentru copii pentru a le citi povești.

RELAȚII CU ȚARA DE ORIGINE

Francezii își vizitează des țara de origine. Majoritatea celor cu care am vorbit o fac o dată la 2-3 luni sau măcar de 2 ori pe an. Mulți merg în Franța în interes de serviciu și profită de acest lucru pentru a-și face vizite medicale. Ceilalți merg pentru a-și vizita familiile sau pentru a vizita alte regiuni din Franța în concediu.

De asemenea, și familiile și prietenii lor îi vizitează în România, și se declară uimiți de cele mai multe ori de faptul că România este o țara europeană, dinamică, în contrast cu opinia lor anterioară de țară aflată în afara Europei, dominată de persoane de etnie roma. Mai mult, una dintre persoanele intervievate provine dintr-o familie franceză cu prieteni români atât de legată de România, încât 3 copii ai familiei s-au mutat în România.

Mulți dintre ei folosesc internetul pentru a comunica cu persoanele rămase în Franța (mai ales Facebook, Viber). Unii primesc pachete și cadouri de la rudele din Franța.

Sursele întocmirii fișei

Interviurile de pe teren.

Observațiile de pe teren: Ambasada Franței, Institutul Francez, Librăria Kyralina, Grădina Icoanei, Biserica Sacre Coeur, Institutul Frații Petru și Andrei, Cartierul Francez, restaurantul Ici et La.

Surse online:

http://www.realitatea.net/vezi-harta-completa-a-strainilor-care-locuiesc-in-romania_984721.html

<https://www.data.gouv.fr/fr/datasets/chiffres-du-registre-des-francais-etablis-hors-de-france-pour-lannee-2014/>

http://www.realitatea.net/francezii-printre-cei-mai-mari-investitori-din-romania-vezi-in-ce-domenii-baga-banii_1395902.html

<http://www.romanialibera.ro/sport/sporturi/petanque--cu-bila-la-tinta-110977>

<https://www.facebook.com/petanque.romania?fref=ts>

<http://bucarest.paroisse.net/>

<http://centrulpetrusiandrei.ro/>

<https://www.facebook.com/bucarestaccueil>

<http://arpf-bucarest.blogspot.ro/>

<http://www.expatus.com/151-roumanie/expatries-francais>

<http://www.kyralina.ro/shop/>

http://www.b365.ro/libraria-kyralina-bucuresti_186994.html

<http://export.businessfrance.fr/formule-vie/vie-en-bref.html>

<http://www.cheese.com/fromage-a-raclette/>

<http://www.zf.ro/eveniment/ambasadorul-frantei-la-bucuresti-investitorii-francezi-raman-aici-pentru-ca-salariile-sunt-mai-mici-dar-nu-este-acesta-singurul-motiv-11110442>

<http://www.ziardecluj.ro/clujul-ii-atrage-ca-un-magnet-pe-francezi>

http://www.romaniatv.net/al-doilea-liceu-francez-va-fi-deschis-in-capitala_12893.html

